

Студијски програм: Пословна економија и финансије
Назив предмета: Социологија
Наставник: Зоран М. Николић
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 7
Услов: Упис
Циљ предмета: Упознавање студената са појмом и задацима социологије, њеним сазнајним и методолошким развојним путањима. Кроз стицање знања о кључним идејама теоретичара различитих социолошких школа, студенти граде рационалну основу разумевања основних својстава савременог друштва, структуре глобалног друштва, општих закона постојања и кретања друштва. Стечена знања им помажу да схвате детерминистички као специфични когнитивни модел објашњења сложених и динамичних друштвених појава, нарочито у сфери економије, послова управљања и професионалне комуникације. Студенти добијају на увид и модерна сазнања у погледу положаја балканских друштава у контексту дешавања и кретања најразвијенијих и осталих друштава у свету.
Исход предмета: Студенти ће након положеног испита бити способни да: усвоје и репродукују, уз повремену помоћ наставника, основно и опште знање о друштву, његовој структурираности и динамици; репродукују знање чињеница, принципа, процеса и општих теоријских концепција, опишу и дефинишу основне категорије друштва; разумеју, објасне и повежу теоријско знање са чињеницама из ширег контекста постојања, развоја и интеракција друштва; усвоје и кроз објашњења, тумачења и компарације логички повежу теоријско знање о друштву са искуственим друштвеним појавама; искажу напредно знање, критичко мишљење и разумевање теорија и принципа, као и способност за иновативно промишљање са елементима предвиђања.
Садржај предмета <i>Теоријска настава:</i> • Настанак социолошке науке и друштвени услови у којима израста социологија. Основни елементи Контове социологије. Социологија као општа, теоријска и основна наука – дефинисање социологије. Одређење појма друштво – различити приступи и схватања. Однос: човек – природа – друштво. Чиниоци који граде друштво и дефинисање друштва. Организованост, нормирање и контрола – услов постојања друштва. • Друштвене појаве: друштвена деловања, пасивизам, односи, процеси, интеракције и колективне друштвене творевине. Друге типологије друштвених појава и могућност дефинисања друштвене појаве. Појмови структура друштва и глобално друштво. Структура глобалног друштва – димензије, елементи и типови. Друштвене промене – класификација, узроци и теоријски модели друштвених промена. Друштвена мобилност, типови, механизми и последице. Квантитативне, квалитативне и вредносне друштвене промене – значење и међусобни односи. • Класична марксистичка социологија. Савремени марксистички концепти Мориса Годелијеа, Анри Лефевра, Луја Алтисера, Никоса Пуланцаса и Антинија Банфиа. Социологија Макса Вебера. Социологистичко учење Емила Диркема. Погледи на друштвену стварност феноменолошке социологије и симболичког интеракционизма. • Друштво у формалистичким и структуралистичким теоријама. Културолошке теорије друштва. Функционалистичка социологија. Критичка социологија. Социолошка промишљања Урлиха Бека. Теорија Пјера Бурдијеа. Теорије рефлексije пост-модерног друштва Џ. Ричера, Ж. Бодријара и М. Кастелса. Етнометодологија – доприноси Харолда Гарфинкела и Арона Кикурела . Дубока екологија Арне Неса. • Процеси васпитања, социјализације, образовања и интернализације. Комуникације и интеракције. Научена друштвеност: конформизам, неконформизам, фацилитација, предрасуде, стереотипи и дискриминација. • Друштвене групе, друштвене заједнице, друштвене организације и друштвене институције. Брак и породица. Сродство, ендогамија и егзогамија. Неке особине брака и породице у 21. веку. Етничке заједнице и процес етногенезе. Колективни идентитети и колективни псеудо-идентитети. • Стратификациони системи: ропство, касте,сталежи, класе, слојеви и средњи социјални слој. Економска цивилизација, друштвени рад и друштвена подела рада. Друштвена производња, друштвена репродукција, робни облик производње, новац и функције новца. Својина и својински облици. Богатство и сиромаштво - одређење појмова богатство и сиромаштво. • Појам политике и различита схватања. Држава и типологије држава: монархије, републике,

федерације, унитарне државе, демократске и ауторитативне државе. Демократија, правна и социјална држава. Политичке партије и политички покрети. Европска унија и политичка структура Европске уније.

- Моћ, ауторитет, сила, насиље. Извори моћи у друштву - друштвена подела рада – историјски услов настанка моћи у друштву. Врсте и облици моћи у друштву. Друштвена моћ и фактор организованости. Дефинисање појмова друштвена моћи и феномен перцепције моћи.
- Социолошки појам културе - културна целина, поткултура, контракултура и симболи. Поткултурне форме. Уметнички изрази и облици: сликарство, вајарство, уметничка фотографија. Филмска уметност, позоришна, музичка и књижевност. Вредносни систем, морал и обичаји. Религија – генеза религијске свести, религија као систем симбола и функције религије. Верски ритуали, култови, елементарни облици религије, мит и политеизам. Монотеизам и монотеистичке религије.
- Култура мира у савременом друштву. Одређење појмова мир и рат. Социолошко изучавање личности - друштвена средина и формирање различитих типова личности. Шеме препознавања друштвених ситуација и стварање представе о себи. Припадност групи, утицај на понашање појединаца и друштвени разлози просоцијалног понашања. Култура полова, сексуалност, сексизам, родне улоге и тезе о родним идентификацијама. Здравље и болест – друштвени аспект, стрес и друштвена помоћ.
- Право, правни поредак, правне појаве, легалност, легитимност и правда – социолошки приступ. Начини остваривања друштвене контроле. Друштвене девијације, врсте и узроци. Мобинг – патолошка друштвена појава. Друштвена аномија и ентропија.
- Село и град – настанак села и градова. Разлике сеоске и градске средине – еколошка проблематика. Српско село и град у 21. веку. Свакодневни живот – настанак и развој социологије свакодневног живота. Примери истраживања свакодневног живота.
- Постиндустријско друштво – карактеристике и парадокси. Бивша социјалистичка друштва – 34 године после. Класно-слојна структура савременог друштва. Генерацијски односи и односи полова. Глобализација као процес, концепти, контроверзе и отпори глобализацији. Модернизација – значење и контекст глобализације. Еколошки проблеми у 21. веку.
- Медији, право на информисање, јавност и јавно мњење. Функције масовних медија и обликовање публице. Балкан у трећој деценији 21. века. Методологија научних истраживања и научни метод. Друштвени детерминизам и глобални социолошки приступ. Сазнајни циљеви и социолошки закон.

Практична настава:

Решавање проблемских ситуација кроз комбиновање интерактивних метода на основу усвојених теоријских знања. Припрема и усвајање знања за писање семинарских радова. Презентација семинарских радова и дискусија.

Литература:

Обавезна:

- Николић, З. (2024). *Социолошке идеје и теме*. Нови Сад: Фимек.
- Van Tubergen, F. (2020). *Introduction to Sociology*. London, UK: Routledge.

Допунска:

- Зотов, В. В. & Куркина, М. П. (2022). *Социологические исследования в экономике и управлении*. Москва: ИТК Дашков и К. (Первая часть: со страниц 8 по 27 - Социологические исследования в экономике и управлении).
- Haralambos, M. & Holborn, M. (2013). *Sociology Themes and Perspective*. New York: HarperCollins Publishers Limited. (13: page 889 to 917 - Age and the life course).

Број часова активне наставе:	Теоријска настава: 2x15=30	Практична настава: 3x15=45
Методе извођења наставе: Метод је одређен тематском садржином и потребама практиковања интерактивне наставе: монолошка метода, дијалогска, илустративна, текст-метода, проблемска метода.		
Оцена знања (максимални број поена 100)		
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит
активност у току предавања	15	-
практична настава	5	усмени испит
колоквијум-и	20 (10+10)	
семинар	5	